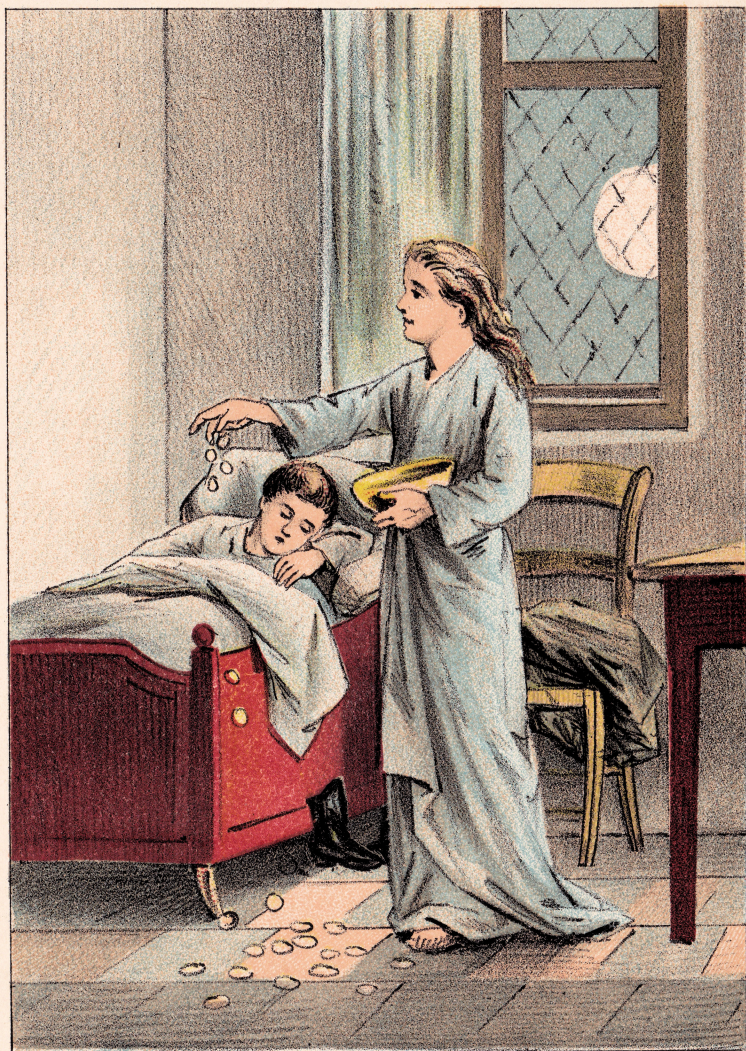

DE
Ledige Koffer.
door
E. GERDES.
2^e Druk.

C. Micret, Lith. Dordrecht

DORDRECHT, KOEBRUGGE & DE ZEEUW.

DE LEDIGE KOFFER.

EEN VERHAAL

DOOR

F. GERDES.

2e DRUK.

DORDRECHT,
KOEBRUGGE & DE ZEEUW.

WAARAAN FRANS DACHT.

Frans was een aardige jongen en er stak veel goeds in hem. Hij zou zeker heelendal goed geweest zijn, als het kwaad maar niet in de wereld geweest was en dit zich ook van hem niet had meester gemaakt. Dat ongelukkige kwaad! Het omringt ons van alle kanten, ja het is zelfs zoo machtig, dat het door onze ooren, oogen, neusgaten en door onzen mond naar binnen sluipt, en daar zoo vast blijft zitten, dat het er niet gemakkelijk uit weg te doen is.

Wat echter bijna even zoo erg is als het kwaad zelf, is, dat vele menschen dat kwaad te licht achten, geen pogingen doen om er van verlost te worden, ja zelfs zich verbeelden dat somnig kwaad goed is. En zie, dat was nu bij onzen *Frans* het geval.

Zijn moeder was weduwe en leefde van een klein pensioentje op een dorp. Zij woonde daar in een paar kamers en moest alles goed overleggen, om met haar eenig kind, den negenjarigen Frans, rond te komen: dat wil zeggen, zij moest heel spaarzaam wezen, om met haar zoontje te kunnen leven en geen schulden te maken.

Den ganschen dag was zij bezig om nog iets te verdienen, en deed niet zooals zeker iemand, die meende dat de gebraden duiven hem in den mond zouden vliegen. Arbeid brengt zegen aan, en elke ^{cent}penning met den arbeid verdiend, heeft meer waarde dan een gulden, die geschonken wordt.

Des avonds zat zij in haar achterkamer met haar zootje bij de tafel, en onder het licht eener kleine lamp naaide zij dan het een en ander voor de vrouw van den Burgemeester of voor de kinderen van den rijken notaris, terwijl Frans zijn schoolwerk maakte. Het gebeurde wel eens dat Frans deed alsof hij las of schreef, maar hij las of schreef niet. Hij tuurde op de letters zonder ze te zien en zag heel wat anders.

Wat zag hij dan?

Dan zag hij baron van Wulfsen, die op een groote buitenplaats dicht bij het dorp woonde, en elken dag in een mooie koets met twee schimmels rondreed; dan zag hij de kinderen van dien baron heel netjes gekleed in den tuin spelen bij den grooten vijver vlak voor het huis, omringd van allerlei mooie dingen, een prachtig hobbelpaard, een keurig kegelspel en een tafel vol speelgoed. Dan zag hij — altijd in gedachten, want dat stond in zijn schoolboek niet — de kinderen in hun woonvertrek, omgeven van rijke meubelen, een kostbare pendule op den schoorsteenmantel, fluweelen stoelen en een mahoniehonten kastje, waarin volgens zijne verbeelding louter gouden tientjes lagen, die de kinderen maar voor het grijpen hadden en waarmede zij konden doen wat zij wilden.

En als hij dit alles zoo in zijne verbeelding zag, dan

dacht hij: waarom woont moeder niet op een buitenplaats en waarom kan ik niet op een mooi hobbelpaard zitten of met zulk een kegelspel spelen? Waarom heb ik niet zulke mooie kleëren als Jonker Willem of als het zoontje van den rijken notaris? Mijn buisje is op zeven plaatsen gelapt, en soms moet ik klompen dragen wanneer mijne schoenen bij den schoenmaker zijn. En hoe leelijk is het huisje waarin mijn moeder woont! De vensters hebben kleine ruitjes; onze stoelen zijn oud en wrak; de tafel is voor honderd jaren nieuw geweest; geen pendule staat er voor den schoorsteen, en de eenige spiegel, die moeder heeft, is zoo verweerd, dat ik er mij niet eens in zien kan. 't Is waar, moeder heeft ook een kastje, maar daarin liggen geen gouden tientjes. Als moeder de lade openschuift, dan zie ik niet dan oude hemden, broeken en kousen. Bovenop staat een ond servies met kopjes zonder ooren, en van de twaalf schoteltjes zijn er elf gebarsten. Daarnaast ligt moeders Bijbel, waaruit zij elken morgen en avond voorleest, zonder dat ik er veel van begrijp.

Hij zei niet, dat het kwam doordat hij niet goed luisterde en dat hij zelfs bij het lezen uit de Heilige Schrift aan den rijken Baron, aan de mooie buitenplaats, aan het speelgoed en de gouden tientjes dacht.

WAT FRANS DROOMDE.

Zoo zat hij dan dien avond bij zijne moeder. De goede vrouw werkte hard en prikte zich zelfs in haar

ijver om wat te verdienen nu en dan in den vinger, — maar zij verloor daarbij haar zontje niet uit het oog, en als zij hem dan zoo bezig zag met droomen in plaats van te werken, dan riep zij hem bij zijnen naam en zeide:

„Frans, Frans, ~~gij~~ zit weer te droomen! Ik kan het aan ~~uwe~~ oogen zien dat ~~gij~~ niet bij uw werk zijt! Waaraan denkt ~~gij~~ toch?”

Nu wist Frans heel goed waaraan hij dacht, zoo goed als wij dit weten, maar hij wilde dit niet bekennen. Hij nam dan haastig de pen op en begon te schrijven. Maar het duurde niet lang, want straks zat hij opnieuw te turen en fluisterde bij zichzelf: „ach, was moeder toch zoo rijk als de Baron! Ach had ik maar een kast vol gouden tientjes!”

Ofschoon moeder geen antwoord kreeg, kende zij toch zeer goed het kwaad, dat binnen het hart van Frans huisvestte, en zij deed haar best om hem aan het verstand te brengen, hoe dwaas, hoe zondig hij deed om zoo afgunstig en ontevreden te wezen. Zij bracht hem onder het oog, dat een knaap alleen een knap man wordt door flink te leeren, en dat hij in den stand, waarin God hem heeft geplaatst, zeer gelukkig kan worden, zoo hij vlijtig is en den Heere vreest.

Frans hoorde dit aan, geloofde ook wel dat zijne moeder gelijk had, beproefde nu en dan zijne zondige droomerijen na te laten, maar daar hij dit niet ^{bedacht} ~~ernstig~~ deed, verviel hij er weer gedurig in, en zelden of nooit ging hij naar bed zonder een zucht te loozen en te wenschen dat hij zoo rijk mocht zijn als de kinderen van Baron Van Wulfen en een kast vol gouden tientjes te hebben.

Op zekeren avond had hij zich ter ruste begeven.

Maar het duurde lang eer hij insliep, want hij hield zich te veel met zijne dwaze gedachten bezig, die hem in opwinding brachten en hem den slaap uit de oogen hielden. Eindelijk — eindelijk vielen zijne oogen dicht en toen droomde hij.

Wat droomde hij?

Er trad een jongeling de kamer binnen. Hij was geheel in het wit gekleed, en merkwaardig, de geheele kleeding, hoe eenvoudig die ook was, blonk zoo sterk alsof er de zon op scheen. Alles was licht aan dien jongeling en uit zijne oogen straalde een zilveren glans. Frans wilde hem vragen wat hij hier kwam doen, maar voordat hij nog zijn mond kon openen, sprak de jongeling hem aan en zeide:

„Frans, ik ben hier gekomen om u iets te vragen. Zeg mij wat gij het meest begeert?”

Zonder zich te bedenken antwoordde Frans:

„Rijkdom — schatten.”

De jongeling glimlachte en zeide:

„Er zijn tweërlei schatten, schatten des hemels en schatten der aarde. De hemelsche schatten, die de Heer ons geven wil, zoo wij ze van Hem begeeren, zijn eeuwig en heerlijk, maar de aardsche schatten duren slechts voor korten tijd en moeten wij bij onzen dood achter laten, soms tot onze grootste smart en niet zonder nadeel voor ons eeuwig heil. Zeg mij nu, welke schatten gij begeert, dan zal ik u den weg daartoe aanwijzen.”

„Ik heb het liefst aardsche schatten,” antwoordde Frans in zijn droom.

De jongeling haalde nu van onder zijn kleed een doos te voorschijn, waaruit hij een hand vol goud en zilver

nam, dat hij op den grond strooide, en sprak met droove stem, terwijl hij naar buiten wees:

„Over twee dagen zult gij een man zien, die bezig is met spitten. Vraag van hem zijn spade ter leen, en als hij die u gegeven heeft, ga dan achter den kleinen heuvel dicht bij de kerk, en graaf daar een diep — zeer diep graf, zoolang totdat gij op een hard voorwerp stuit. Dat voorwerp is een koffer. Open dien en zie wat er in ligt.”

Bij deze woorden verdween de jongeling en Frans werd wakker. Dadelijk richtte hij zich in zijn bed op, om naar het goud en zilver te zien, dat op den vloer gestrooid was, maar hoe hij ook zijn oogen wreef — hij zag niets dan draadjcs naaigaren van zijn moeder en eenige zandkorrels.

WAT FRANS VOND.

Den volgenden morgen was het Zondag, en zonder aan zijn moeder te zeggen wat hij gedroomd had, ging hij met haar naar de kerk, waar de dominé preekte over de woorden: „vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen, maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen: want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.” Matth. 6 vs. 19, 20.

Frans luisterde wel, vooral toen de Dominé sprak over de heerlijkheid des hemels, over het nieuwe Jeru-

zalem, de stad met straten van goud en poorten van parelen, welke stad bewoond wordt door heiligen, die op aarde zondaars, maar door het geloof in Jezus' bloed gereinigd waren. Dit hoorde Frans zeer goed, en hij wou ook wel gaarne eenmaal in dat nieuwe Jeruzalem, in den hemel wezen, maar hij meende dat het ook heerlijk moet zijn, als men rijk was en aardse schatten bezat, die God ons kon schenken, zonder dat wij er iets voor behoefden te doen.

Den volgenden middag toen hij uit school kwam zag hij eens rond of hij niet iemand waarnam, die bezig was met graven. Hij keek en hij keek, — jawel, daar dicht bij den heuvel achter de kerk zag hij den ouden Symen, den knecht van den notaris, die bezig was een klein stukje grond om te spitten. Hevig klopte hem daarbij het hart, want het was alsof hem iemand toefluisterde: ziet ge wel, nu droom begint uit te komen. Dadelijk liep hij nu op den ouden Symen toe en vroeg hem om de spade ter leen. Symen kon de spa thans niet missen, maar daar Frans er sterk op aandrong hem die voor een uurtje af te staan, wilde hij hem die wel tegen den avond geven.

Tegen 't vallen van den avond kreeg Frans de spade en zonder te letten dat de oude Symen hem gadesloeg, begon hij dadelijk daar ergens dicht bij te graven. 't Was een moeilijk werk voor hem, vooral toen hij dieper en dieper kwam, want hij was meer gewoon met zijn neus in de boeken te zitten, dan in den grond te werken. Het zweet drupte hem langs voorhoofd en wangen, en nu en dan moest hij stil staan, om zich dit

af te wisschen, maar dikwijls gunde hij er zich den tijd niet toe en voegde dan maar met zijn mouw langs het gelaat. De begeerte naar de kist of koffer, die de jongeling hem toegezegd had, dreef hem voort en hij begon met nieuwen moed te graven.

Maar ach, hoe moeilijk werd het hem. Er waren zoovele dikke steenen, die hij op zij moest werpen, en zoovele boomwortelen, die hij met de scherpe snede van de spade moest doorhakken! De armen deden er hem zeer van, terwijl het hem was, alsof hij nog de woorden hoorde, die de dominé gisteren gezegd had: „Wat doet een mensch niet veel zwaar werk, en wat tobt hij zich af om aardsehe schatten te verkrijgen, terwijl hij verzuimt de hemelsche schatten declachtig te worden, die voor de hand liggen en hem om niet — zonder eenige andere moeite dan om ze slechts aan te nemen — gegeven worden!”

Wederom stak Frans de spade in den grond, en ten laatste had hij zulk een diep gat gegraven, dat toen hij er in ging staan, zijn hoofd bijna gelijk met den grond kwam. Nu werd het graven nog ongeïnakkelijker, maar hij gaf den moed niet op. Flink stak hij de spade in de aarde en wierp al het zand naar boven.

„Ik zal zoolang graven,” fluisterde hij bij zichzelf, „totdat ik op iets hards stuit. En als het mij hier niet lukt, dan graaf ik een weinig verder, zoolang tot ik iets vind. Mogelijk is het een koffer.”

Hij groef en hij groef met onverdroten ijver. . . . daar eensklaps stiet hij met zijne spade op een hard voorwerp.

„Dat zal het wezen!” riep hij, terwijl hij er de aarde van wegmaakte. „O, wat zal ik gelukkig wezen en

moeder blijde zijn als ik een koffer tehuis breng vol goud gold."

Nadat hij al het vuil, de steenen en de aarde rondom het voorwerp had weggedaan, zag hij dat het een houten kist, een soort van koffer was, en hoewel het hem veel inspanning kostte, rustte hij toch niet voordat hij dien geheel uit het gat gehaald had. Maar die koffer naar boven krijgen! Hij beproefde het te doen, maar het voorwerp was te zwaar, het gat te diep en zijn krachten te gering. Hoe gaarne had hij nu iemand gehad, die hem daarbij had kunnen en willen helpen! Maar hij durfde niemand te roepen, uit vrees dat hij dan een deel zou moeten afstaan van den rijkdom, die hij in den koffer zou vinden. Om die reden waagde hij het nogmaals alleen den koffer naar boven te trekken, en daar hij een sterk touw bij zich had, wond hij er dit om heen, en nu gelukte het hem met de grootste inspanning den koffer zoover te krijgen, dat hij er zijn schouder onder kon zetten. En eenmaal zoover gekomen ging het beter. Een — twee — drie klom hij naar boven. Wel dnikelde hij nu en dan terug, — maar telkens klauterde hij opnieuw opwaarts en — eindelijk! daar rustte de koffer met een punt op den bovengrond. Thans schoof hij dien vooruit, en in een wip was hij ook boven. Nu bekeek hij den koffer van alle kanten. Hij zag er wel vuil uit, en het houtwerk had veel geleden, maar Frans dacht: wat doet er het toe al ziet de koffer er van buiten ook nog zoo vuil en onrein uit; als hij van binnen maar vol goud zit! O, wat kan ik niet veel doen als ik rijk ben! Dan kan ik moeder gelukkig maken en alle arme menschen helpen, zoodat niemand gebrek behoeft te lijden."

De koffer was schoongemaakt en nu beproefde hij dien te openen. Het deksel zat er zoo vast op, dat het door geen vier paarden er kon afgetrokken worden. En het moest en het zou er af, dacht Frans. Gelukkig vond hij een reet in het hout. Nu drukte hij daarin de spade en begon te tillen en te wringen, hopende dat het deksel springen zou. Terwijl hij hiermede bezig was hoorde hij het volgende zingen:

Goud en zilver moog wat schijnen,
 't Is aan de ijdelheid gelijk;
 't Baart soms moeite, zorg en pijn, —
 Wij, wij zijn in Jezus rijk.

Hem te dienen, die alleen
 's Hemels schatten ons wil geven;
 Hopen op zijn heerlijkheiden,
 Zij ons bidden, werken, streven.

Frans zag rond en ontdekte den ouden Symen, die bij een boom zat en op vergenoegden toon dit lied zong. Daar de oude man met den rug naar den knaap gekeerd was, meende Frans dat hij hem niet gezien had; maar hij bedroog zich, want de oude Symen had hem niet uit het oog verloren en alles nagegaan wat de knaap deed.

Middelerwijl wrong Frans voort en — censklaps sprong het deksel op en — wat zag hij?

De koffer was ledig. Er lag geen zikkepitje goud of zilver in, niets dan eenige kluiten aarde.

Hoe vreeselijk was de jongen teleurgesteld. Wat had hij nu van zijn werk! Het huilen stond hem nader dan

het lachen, en in 't eerste oogenblik stond hij zoo verslagen, dat hij geen enkel woord kon uitbrengen.

Symen intusschen zong een ander lied:

Hoogmoed, hebzucht, eigen deugd
 Doen ons hart van Jezus wijken;
 Maar voor zondaars heeft Hij vreugd,
 Hij maakt armen tot schatrijken.
 'k Neem als zondaar, Heer, u aan,
 Jezus laet geen zondaars staan.

Ja, verslagen stond Frans voor den ledigen koffer. Al zijn hoop was verdwenen als een morgenwolk, en al de de voornemens, die hij onder het graven gekoesterd had, wat hij met het vele goud zou doen, waren als nevelen weggetogen. Hij staarde in den ledigen koffer, en 't was alsof daaruit dezelfde woorden oprezen, die hij gisteren in de kerk vernomen had: „Vergadert u geene schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen, maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen, want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.”

Wederom zong Symen:

Niets dan Jezus, Hij alleen,
 Kan ons vreugde en vrede geven;
 Trek ons hart dan tot U heen
 Heer, om U alleen te leven.
 Gij zijt onze grootste schat,
 Die geheel ons heil bevat.

WAT FRANS LEERDE.

Toen deze laatste regel gezongen was trad de oude Symen op Frans toe, legde zijn dikke hand op den schouder van den knaap en vroeg hem:

„Wat hebt gij daar toch uitgevoerd? Ik heb u mijne spade geleend, maar gij wildet mij niet zeggen wat gij gingt graven. Zeg mij, wat gij gedaan hebt . . . O, ik zie het al. Gij hebt dien ouden koffer uit den grond gehaald. Wat wilt gij daarmee doen? Ik dacht dat die koffer nooit meer uit den grond te voorschijn zou komen.”

„Kent gij dien koffer dan?” vroeg Frans verslagen.

„Of ik dien koffer ken? O zeer goed, al te goed. Ik heb dien zelf zoo diep in den grond geborgen, hopende dien nooit weer te zien.”

„En waarom hooptet gij dat?”

„Omdat er een treurige herinnering aan dien koffer verbonden is. Ik wil u dit eens vertellen, maar eerst moeten wij dat nare voorwerp weer onder den grond stoppen, want het is mij onmogelijk er lang op te kijken. Kom, help mij eens een handje.”

Symen en Frans duwden nu den koffer in het gat, en toen die houten kist weer in de diepte lag, wierpen ze er al de aarde over heen, zoolang totdat de grond weer gelijk was.

„Zie zoo,” zeide Symen, terwijl hij bij het licht der ondergaande zon plaats nam naast Frans, die zich op een graszode had nedergezet, „zie zoo, nu zal ik u eens in het kort vertellen, wat er met dien koffer is gebeurd.

Meer dan dertig jaren geleden leefde er hier op het dorp een oud man, die in het kleine huisje woonde, dat gij daar ginds eenzaam bij de wilgenboomen ziet staan. Hij was een zonderlinge oude man, die bijna met niemand omgang had en zelden of ooit sprak. In de kerk kwam hij ook nooit, en als de dominé hem wilde bezoeken hield hij zich doof. Zijn eenige lust was geld te verzamelen. Alle guldens, rijksdaalders en ander geld, dat hij bezat en 't welk hij wel eens tegen hooge winst ter leen gaf, deed hij in den koffer, dien wij daar zooeven in den grond bedolven hebben, en als hij meende alleen te zijn, dan krabbelde hij met beide handen in dat geld. Ik bezocht hem van tijd tot tijd en vermaande hem zijn hart van dien aardschen schat af te trekken, maar hij wilde naar mij niet hooren, en toen ik hem eens zei, dat het ongelukkig met hem in de eeuwigheid zou afloopen, wanneer hij niet tot Jezus als zijn Heiland ging, antwoordde hij mij, dat hij dit niet kon; het genot van het geldbezit had hem zoo bedwelmd, dat hij geen oog en geen oor meer voor de hemelsche dingen had. Verschrikkelijk, niet waar? Hoe juist drukt de Schrift het uit: „Waar uw schat is daar zal ook uw hart zijn.” Zijn hart was bij de aardsche schatten, en daarom kon hij het niet aan Jezus geven.”

Symen haalde even adem en vervolgde:

„Maar wat gebeurt!”

Op een nacht wordt hij door dieven overvallen, die, terwijl hij slaapt, zijn woning binnensluipen, den koffer openen. het geld er uitnemen en er mede op den loop gaan. Toen hij wakker werd en den ledigen koffer zag, verschrikte hij zoo, dat hij een beroerte kreeg en een

paar dagen later stierf. Jammerende over zijn verlies is hij de eeuwigheid ingegaan. Hoe verschrikkelijk zal het voor hem zijn in het oordeel, daar hij gestorven is zooals hij geleefd heeft: als een gierigaard buiten Jezus, zonder wien niemand kan zalig worden."

„En wat is er verder gebeurd?" vroeg Frans.

„De oude man," vervolgde Symen, „werd begraven, en om alle nagedachtenis aan hem te doen verdwijnen, heb ik dien koffer daar in den grond bedolven. Dat is het einde van den gierigaard — en hiernaamaals."

Het hart van Frans klopte hevig. Zijn geweten beschuldigde hem zich aan dezelfde misdaad schuldig gemaakt te hebben, en toen hij dit met tranen in de oogen aan Symen beled, zeide deze:

„De Heer is genadig en zal u uwe zonden gewisselijk vergeven, zoo gij ze Hem belijdt. Bid Hem gedurig uw hart te reinigen en het te vullen met liefde tot Hem. Dan zult gij lust verkrijgen in de hemelsche schatten, en verlangen naar het hemelsche Jeruzalem, toebereid voor allen wier hart zich derwaarts uitstrekt."
